Kovács-Kövesdi Dominika[1]

A szíriai kurdok helyzete az Aszad-rezsim után

Az elemzés az 1970-es évektől kezdve mutatja be a szíriai kurdok helyzetét az országban, majd a 2024. december 8-án elmenekült Bassár el-Aszad által előidézett belpolitikai eseményeket elemzi, ami elvezetett a 2026. január 6-i aleppói eszkalációhoz, amelynek következtében a szíriai kurdok elvesztették Rodzsava területének jelentős részét, beleértve meghatározó szerepüket az ország életének alakításában, amit az Iszlám Állam elleni harc során vívtak ki maguknak. A tanulmány mindemellett a szíriai kurdok aktuálpolitikai és biztonságpolitikai helyzetét, az általuk az elmúlt évtizedben kialakított északkelet-szíriai politikai és közigazgatási rendszert, valamint a damaszkuszi központi kormányzattal fennálló kapcsolatukat vizsgálja.

A tanulmány fő megállapítása szerint a jelenlegi konfliktus középpontjában már nem elsősorban a szíriai kurdok függetlenségi törekvése áll, hanem Szíria jövőbeli államszerkezetének kérdése. Míg Damaszkusz centralizált, egységes állam létrehozására törekszik, a kurd vezetés a politikai és közigazgatási hatáskörök decentralizációját, valamint az elért önigazgatási struktúrák intézményes garanciáit kívánja biztosítani. A tanulmány ennek fényében vizsgálja a két fél közötti politikai kompromisszum lehetőségeit és a szíriai kurd önigazgatás jövőjét.

Kulcsszavak: *Szíria, kurdkérdés, szíriai kurdok, Aszad-rezsim*

The Situation of the Syrian Kurds in Post-Assad Syria

The study examines the situation of the Syrian Kurds in Syria beginning in the 1970s and then analyses the domestic political developments triggered by the fall of Bashar al-Assad on 8 December 2024. These developments, as a result of which the Syrian Kurds lost a significant portion of the so-called Rojava region, as well as much of the political influence they had gained in shaping the country's affairs through their role in the fight against the Islamic State. The report also examines the current political and security situation of the Syrian Kurds, the political and administrative system they have established over the past decade in northeastern Syria and their relations with the central government in Damascus.

The study argues that the current conflict is no longer primarily centered on the Syrian Kurds' aspirations for independence, but rather on the question of Syria's future state structure. While Damascus seeks to establish a unified and centralised state, the Kurdish leadership advocates the decentralisation of political and administrative powers, as well as institutional guarantees for the self-governing structures it has established. Against this backdrop, the study examines the prospects for a political compromise between the two sides and the future of Kurdish self-governance in Syria.

Keywords: *Syria, the Kurdish issue, Syrian Kurds, the Assad regime*

[1] Kovács-Kövesdi Dominika okleves biztonság- és védelempolitikai szakértő.

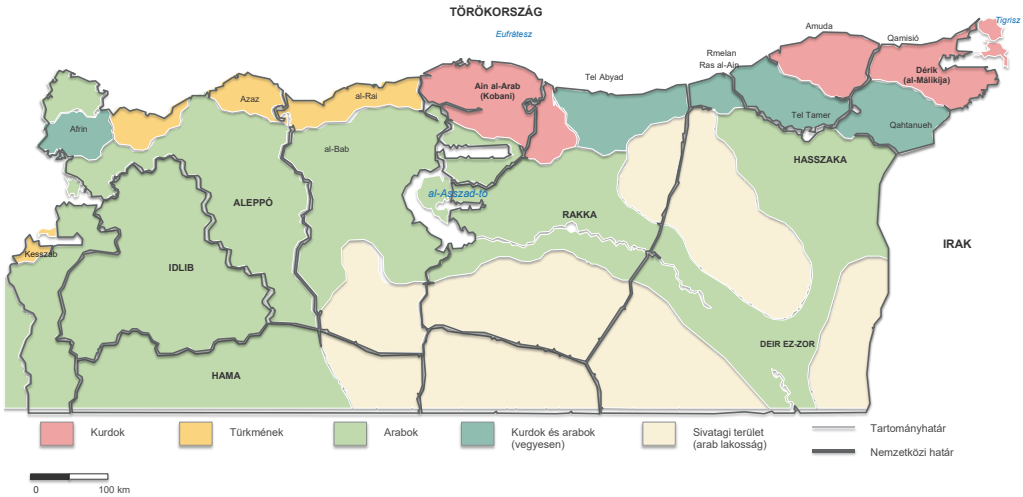
A kurdok helyzete Szíriában – történelmi kitekintés 2024. december 8-ig

A kurd nép a világ legnagyobb, önálló állammal nem rendelkező kisebbsége, amely Irán, Irak, Törökország és Szíria területén él. A népcsoport lélekszáma mintegy 30–40 millió fő, országhatárokkal való szétválasztásuk az első világháborút követő rendezés eredménye. Ma úgy tűnik, hogy az iráni, török, iraki és szíriai kurdok törekvései között nem elsősorban egy közös Kurdisztán, azaz egységes kurd állam létrehozása szerepel, sőt, az iraki kurdok elszakadási törekvéseinek kudarca nyomán magának a függetlenségnek a realitása is megkérdőjeleződött. Ugyanakkor a négy különálló országban élő, mégis azonos népcsoport következetesen kiáll az országhatárokon átívelő, alapvető jogaik (állampolgárság, nyelvhasználat, kultúra) biztosítása mellett. A kurdkérdés a közel-keleti geopolitika egyik legkomplexebb kérdése, amely napjainkban nem kap komoly nemzetközi figyelmet a világpolitika jelentős változékonysága, valamint a kérdéskör érzékenysége miatt (a határváltoztatásokat minden nemzetközi szereplő elutasítja).

A kurd népcsoportok közül a szíriai kurdok lélekszáma a legkisebb, Szíria teljes lakosságának 10%-át alkotják, ami a Minority Rights Group adatbázisa szerint 2025-ben 2–2,5 millió főnek volt megfeleltethető.[2] Az országon belül a kurdok három területen élnek: Afrín, Kobáni és Dzsazíra. Mindhárom térség a török–szíriai határ szíriai oldalán helyezkedik el: Afrín nyugaton, Kobáni középen, és a legnagyobb, al-Haszaka a határ keleti részén. Afrín történelmileg túlnyomórészt kurd régió, de mellettük jelenleg arab szíriaiak, arabizált kurdok, valamint szíriai türkmének élnek. Kobáni, a második kurdok lakta tartomány kevert lakosságú, arabok és törökök is élnek ezen a területen. A harmadik, legnépesebb terület a Dzsazíra *(Al-Haszaka kormányzóság),* itt nagyszámú arab, asszír és örmény kisebbség is él a kurdok mellett. A felsorolt három tartomány nem alkot egybefüggő területet, egy úgynevezett arab övezet fogja közre a kurd területeket, ami jól látható az 1. ábrán.[3]

A térkép északi részén a rózsaszínű és zöld területek jelzik a kurd lakosság és a kurd és arab vegyes lakosság főbb csoportjait. A földrajzi összefüggés hiánya azonnal jól kivehető, a három elszeparált kurd területtel egyetemben. Az országon belüli geopolitikai elhelyezkedés a jelenkori szíriai politikai rendezésben kulcsfontosságú kérdéssé válik a szíriai kurd autonómia, illetve a föderális vagy decentralizált államszerkezeti átalakítás kérdésének megértése miatt. *Utóbbival a tanulmány egy későbbi fejezetben részletesen foglalkozik.*

[2] *Syria.* [online]. Forrás: Minority Rights Group [2026. 02. 09.].
[3] Csicsmann László (2020): Nem állami szereplők a Közel-Keleten. Az észak–szíriai kurd autonómia (a Rodzsava) példája. *Nemzet és Biztonság,* 13(1), 8–9.

1. ábra: A szíriai kurdok elhelyezkedése Szíria területén

Forrás: a szerző szerkesztése

A szíriai kurdok helyzete az ország határain belül történelmileg mindig terhelt volt. A társadalom kirekesztett, külföldiként aposztrofált, megtűrt rétegeként tartották őket számon. Az 1962-es szíriai népszámlálásból a szíriai kurdokat például teljesen kihagyták, a közösséget a társadalom „rosszindulatú daganataként" jellemezték, és két fő kategóriát hoztak létre számukra. Egy részüket a „külföldi" *(ajanib)* kategóriába sorolták, ők a hatóságok nyilvántartásaiban korlátozott módon voltak jelen, míg a „nyilvántartásba nem vettek" *(maktoumeen)* még kiszolgáltatottabb helyzetbe kerültek, mivel semmilyen központi adatbázisban nem szerepeltek, tehát jogilag hontalannak számítottak. Mindemellett a felsorolt státuszok generációkon át öröklődtek.[4] Ezzel szemben az 1970-ben hatalomra került szíriai Aszad-rezsimmel egyfajta ambivalens viszonyt alakítottak ki a szíriai kurdok. Mivel nem ismerték el őket Szíria teljes jogú polgáraiként, számukra a szíriai állampolgárság megszerzése sem volt biztosított, ezáltal sem a közoktatást, sem az egészségügyi ellátást nem vehették igénybe. Ez azt is jelentette, hogy nem voltak a rendszer haszonélvezői sem. Ugyanakkor mivel nem jelentettek érdemi veszélyt az Aszad-rezsimre, a kormány megtűrte a kisebbséget.

[4] Krajeski, Jenna (2015): What the Kurds Want. *Virginia Quarterly Review,* 91(4), 86–105.

2003-ban a szíriai kurdok egy csoportja megalakította a Demokratikus Egységpártot (Democratic Union Party, PYD), amelynek létrehozását a török kurdok által létrehozott Kurdisztáni Munkáspárt (Kurdistan Workers' Party, PKK) ihlette. A politikai szárny mellett létrejött a párt önálló fegyveres alakulata, amely a Népvédelmi Erők (People's Protection Unit, YPG) nevet kapta.[5] Az YPG létrehozásának célja kezdetben a szíriai kurd területek és városok védelme volt, majd ez a szervezet volt az, amelyik fellépett a szíriai polgárháborúban, majd később az Iszlám Állammal szemben.

A 2011 márciusában kezdődött tüntetések kiterjedt polgárháborúvá fejlődtek 2012 nyarára. Egy esetleges, kurdok általi polgárháborúba történő becsatlakozástól tartva 2011 áprilisában az Aszad-rezsim mintegy 120 ezer kurdnak biztosította a szíriai állampolgárságot, majd 2012 nyarán átadta a kurd területek feletti ellenőrzést a szíriai kurd erőknek, a PYD-nek és az YPG-nek. Ennek értelmében a kurdok irányítása alá tartozott egy egységesített kurd katonai és rendőri erő, valamint egy önálló, helyi törvényhozás. Kiemelendő, hogy a szíriai kurdok között is meglévő politikai ellentétek a 2012-es események hatására összekovácsolták a közösséget, ezáltal egységesítve és növelve saját erejüket és nemzetközi láthatóságukat. Mindeközben 2013-ban a politikai és katonai vákuumot kihasználva megjelent a szélsőséges szunnita terrorszervezet, az Iszlám Állam, amely 2014-ben kikiáltotta az Iszlám Kalifátust, és 2019 tavaszáig képes volt egy összefüggő terület ellenőrzésére a széteső Szírián belül.[6] A terrorszervezet legyőzésében és lefegyverzésében a szíriai (és iraki) kurdok fellépése kiemelkedő szerepet játszott nemzetközi viszonylatban is. 2015 októberében az YPG alapjaira építve, számos nem kurd katonai milícia támogatásával megalakult a Szíriai Demokratikus Erők (Syrian Democratic Forces, SDF) nevű ernyőszervezet. Az YPG képezi az SDF fő erejét, habár tagjai között arab, asszír, türkmén és egyéb helyi katonai csoportok is megtalálhatók.[7] Ezen többnemzetiségű erő fő célja az Iszlám Állam visszaszorítása volt. Az egységes kurd fellépés miatt az év végére Rodzsava egybefüggő területté vált, aminek következményeként már nemcsak a kurdok lakta területeket felügyelte, hanem az egész északkeleti szíriai térséget is.

A leírtakból következik, hogy a kurdok 2012 nyarán *de facto* átvették az irányítást az említett kurd többségű területek felett, ami az Iszlám Állam elleni harccal kiegészülve az előszobája volt a 2016 márciusában kikiáltott, azóta is *de facto* autonóm régióként működő területnek: az ország északkeleti részén található Észak-szíriai Demokratikus Föderáció (közismert nevén: Rodzsava), a 2018-ban kikiáltott Észak- és Kelet-szíriai Autonóm Adminisztráció (Autonomous Administration of North and East Syria, AANES) irányítása alatt (2. ábra).[8]

[5] *Democratic Union Party (PYD).* [online]. Forrás: Washington Kurdish Institute [2026. 08. 02.].
[6] Csicsmann 2020: 11.
[7] Csicsmann 2020: 11.
[8] *Autonomous Administration of North and East Syria.* [online]. Forrás: Syrian Democratic Council [2026. 07. 18.].

A zöld terület és a nemzetközi határok az eredeti térkép kontúrjai alapján vektorosan lekövetve.

2. ábra: Rodzsava területe

Forrás: a szerző szerkesztése

2016-tól kezdődően a szíriai kurdok Afrín kivételével egy teljesen egybefüggő területet tartottak irányításuk alatt. A plurietnikai és vallási sokszínűség következtében a vezetés filozófiája, hogy biztosítsa a kisebbségek békés együttélését, többek között a multietnikai berendezkedés, a választott törvényhozás vagy a női egyenjogúság garantálása révén.[9] A 2024. december 8-ig hatalmon lévő Bassár el-Aszad a szíriai arab tavasz polgárháborús szakaszának vége, illetve az Iszlám Állam visszaszorítása, majd eltűnése után tulajdonképpen helyreállította ellenőrzését Szíria területének nagy része fölött. Így az egybefüggő területet alkotó, észak-szíriai kurd autonómiára immár fenyegetésként, a nemzeti integritás megsértéseként tekintett.[10]

A kurdok helyzete Szíriában – aktuálpolitikai események 2024. december 8-tól 2025. december 31-ig

Az 53 éven át fennálló Aszad-rezsimet – amelynek élén 1971-től, 2000-ben bekövetkezett haláláig Háfez el-Aszad; majd 2024 decemberéig fia, Bassár el-Aszad állt – az Ahmed as-Saraa [11] vezette Haj'at Tahrír as-Sam (Szíriai Felszabadítási Szervezet, HTS) szunnita

[9] Knapp, Michael – Jongerden, Joost (2014): Communal Democracy. The Social Contract and Confederalism in Rojava. *Comparative Islamic Studies,* 10(1), 87–109.

[10] Jongerden, Joost (2019): Governing Kurdistan: Self-Administration in the Kurdistan Regional Government in Iraq and the Democratic Federation of Northern Syria. *Ethnopolitics,* 18(1), 61–75.

[11] A korábban Abu Mohammed al-Dzsoláni néven ismert Ahmed as-Saraa pályafutása szorosan kötődik a dzsihadista mozgalmakhoz: az általa vezetett HTS az al-Káidából fejlődött ki, miközben a szervezet korábban az Iszlám Államhoz is kapcsolódó hálózatokkal állt kapcsolatban. A hatalom megszerzését követően as-Saraa tudatosan törekedett saját politikai és nemzetközi legitimációjának megerősítésére, amelynek részeként szakított az al-Káidával fennálló korábbi kapcsolattal, felhagyott az Abu Mohammed al-Dzsoláni harci név használatával, és Ahmed as-Saraa néven lépett

iszlamista milícia, valamint a velük együttműködő fegyveres ellenzéki csoportok koalíciója buktatta meg 2024. december 8-án. A HTS az al-Káida szunnita terrorszervezetből 2017-ben kivált szervezetként a szíriai polgárháború során gyors megerősödésen ment keresztül, amelynek eredményeként 2019-től tényleges ellenőrzést gyakorolt Idlíb tartomány felett. A csoport ezt követően a megfelelő katonai és politikai feltételek meglétére várt az Idlíbből történő terjeszkedés megindításához.[12] A 2024. november 27-én indított, az Agresszió Visszatartása hadművelet összesen 13 napig tartott. A koalíciós erők rövid időn belül elfoglalták Aleppót, majd Idlíbet, és 2024. december 8-án elérték Damaszkuszt. Bassár el-Aszad ezután szűk családjával Oroszországba menekült, ahol azóta is politikai menedékben részesül.[13] Aszad eltávolítását követően a szíriai állami intézményrendszer részlegesen működésképtelenné vált, és egy átmeneti politikai-katonai vezetés alakult ki, amelynek kezdeti legitimitása erősen korlátozott volt. Ezzel párhuzamosan a szíriai kurd vezetés bejelentette, hogy továbbra is fenntartja a rendet és az ellenőrzést Rodzsava területén. Habár nem törekednek az országtól való elszakadásra, egyértelművé tették, hogy *de facto* autonómiájukat meg kívánják őrizni.[14]

A 2025. január 30-án hatalomra került Ahmed as-Saraa ideiglenes elnök ígéretet tett egy inkluzív átmeneti kormány megalakítására és az országban élő minden vallási irányzat és etnikum tiszteletben tartására, aminek keretében többek között nemzeti párbeszédet is indított a politikai átmenetről.[15] A hangzatos retorika ellenére valójában as-Saraa egy központosított, Damaszkusz irányítása alatt álló, új szíriai állam létrehozásában érdekelt, ami feszültséget váltott ki az etnikailag és vallásilag sokszínű ország (szunniták, alaviták, keresztények, asszírok, örmények, kurdok és drúzok lakta) kisebbségi közösségei – elsősorban a kurdok és a drúzok – körében. Szíria jövőbeli államszerkezetével kapcsolatban a drúzok és a szíriai kurdok – eltérő mértékben ugyan, de – a hatáskörök decentralizációját vagy a területi autonómiát szorgalmazzák. A drúz közösség egy autonóm régió kialakítását javasolja Szírián belül, a kurdok pedig egy decentralizált politikai rendszer keretei között képzelik el az együttműködést a központi kormánnyal.[16] Előbbi szerint a drúz autonómia egy egységes Szírián belül valósulna meg, nem alakítaná át Szíria államszerkezetét, és elsősorban a helyi önrendelkezés – az önkormányzati és közigazgatási önállóság – megerősítésére irányulna, miközben a külpolitika, a hadsereg és a központi költségvetés továbbra is Damaszkusz ellenőrzése alatt maradna. A drúz követelések tehát nem kérdőjelezik meg a szíriai állam egységes, unitárius jellegét, hanem annak keretein belül kívánnak szélesebb helyi mozgásteret biztosítani. Ezzel szemben a szíriai kurdok által képviselt politikai elképzelés – még akkor is, ha a politikai átmenet időszakában

a nemzetközi politika színpadára. Megjelenésében és kommunikációjában is igyekezett szakítani korábbi dzsihadista imázsával, miközben nemzetközi médiainterjúiban mérsékeltebb, a politikai átmenetet és az állami intézmények újjáépítését hangsúlyozó álláspontot képvisel.

12 Csicsmann László: *Aszad után a Közel-Kelet.* [online], 2025. 02. 25. Forrás: Országút [2026. 02. 10.].

13 Suleiman, Ali Haj: *Syria in 2024: A Year That Changed Everything in a War-Torn Nation.* [online], 2025. 01. 02. Forrás: AlJazeera [2026. 01. 21.].

14 Csicsmann László (2025): A „damaszkuszi úton": a szíriai politikai átmenet geopolitikája és belső dinamikája az Aszad-rezsim bukását követően. *Külügyi Szemle,* 24(2), 98–99.

15 Hamdach, Widyane: *The Fall of Bashar al-Assad: Winners, Losers, and Challenges Ahead*. [online], 2025. 05. 07. Forrás: Georgetown Journal of International Affairs [2026. 01. 18.].

16 Hamdach 2025.

a „föderalizmus" helyett tudatosan a „demokratikus decentralizáció" kifejezést[17] használják – lényegében a hatalom alkotmányos megosztására épül. Ez egy strukturálisan átalakított, decentralizált szíriai államot feltételezne, amelyben a régiók saját demokratikus és legitim intézményekkel, parlamenttel és meghatározott biztonsági jogkörökkel rendelkeznének. A lényegi különbség a drúzok és a szíriai kurdok követelései között tehát nem csupán az autonómia mértékében rejlik, hanem abban, hogy míg a drúzok a helyi önigazgatást egy változatlan államszerkezeten belül kívánják megvalósítani, addig a kurdok a szíriai állam alkotmányos újraszervezésében, vagyis egy decentralizált – kvázi föderális – berendezkedésben gondolkodnak.[18] Ez egyben azt is jelenti, hogy a drúz követelések elsősorban közigazgatási természetűek, míg a kurd elképzelések közvetlenül érintik az állami szuverenitás gyakorlásának módját és a politikai hatalom megosztását.

Ebből következően a damaszkuszi központi kormányzat a szíriai kurd követeléseket politikai fenyegetésként értelmezheti, mivel azok a központi hatalom tartós megosztását irányoznák elő. Ahmed as-Saraa államépítési koncepciója éppen az ellenkező logikát követi: a polgárháború után egy erős végrehajtó hatalommal rendelkező, egységes állam újjászervezésére törekszik, amelyben a biztonsági szervek, a fegyveres erők és a döntéshozatal ismét Damaszkusz kizárólagos ellenőrzése alá kerül. Ebből a szemszögből nézve a kurd decentralizációs modell az állami szuverenitás megosztására irányuló politikai kihívásként jelenik meg, amely hosszabb távon – Damaszkusz értelmezése szerint – akár a kurd területek teljes függetlenedésének előszobája is lehet.

Ugyanakkor a központi kormányzat nem hagyhatja figyelmen kívül teljes mértékben a kurd autonómiatörekvéseket, így a felek részéről elkerülhetetlen lett egy olyan kompromisszum keresése, amely mind az állami szuverenitás, mind a kurd önrendelkezés szempontjából elfogadható. 2025. március 10-én Damaszkusz a kurd vezetéssel folytatott tárgyalások eredményeként megállapodást írt alá, amelynek főbb pontjai a következők:[19]

- az SDF és tagjainak beolvasztása a szíriai állam fegyveres erejébe;
- az SDF ellenőrzése alatt álló repülőterek és olajmezők átadása a központi kormánynak;
- a kurdok elismerése Szíria államalkotó közösségeként, valamint azoknak a kurdoknak a honosítása, akiktől az Aszad-rezsim alatt megtagadták az állampolgárságot;
- minden szíriai számára biztosítani a kormányzati intézményekben való részvétel jogát;
- lehetővé tenni a szíriai menekülteknek, hogy visszatérjenek korábbi otthonukba;
- a szíriai kurdok támogatásának garantálása a szíriai kormány részére az ország biztonságát és egységét fenyegető veszélyek leküzdésében;

[17] A bekövetkezett retorikaváltás nem véletlenszerű: célja, hogy a kurd követelések kevésbé keltsék a szeparatizmus látszatát, miközben továbbra is a központi hatalom intézményes korlátozására irányulnak. A szíriai központi hatalom és a regionális nagyhatalmak (különösen Törökország) számára elfogadhatatlan lenne egy föderalista alapokon nyugvó szíriai államszerkezet, hiszen utóbbi számára az a saját területén élő, török kurd népcsoport elszakadási törekvéseinek indikátoraként is szolgálhatna.

[18] Kajjo, Sirwan: *The Case for Decentralization in Syria.* [online], 2025. 09. 09. Forrás: New Lines Institute for Strategy and Policy [2026. 02. 09].

[19] Lucente, Adam: *Syria's President Announces Deal to Integrate Kurdish-Led SDF into State Structure.* [online], 2025. 03. 10. Forrás: Al+Monitor, [2026. 07. 12.].

- lehetővé tenni a kurdok számára, hogy megválasszák helyi tanácsaikat és rendőri erőiket, továbbá használhassák és taníthassák saját nyelvüket.[20]

Az aláírt márciusi egyezményt mindkét fél politikai sikerként kommunikálta, a kurdok szempontjából előrelépésnek számított, hogy az új rezsim hajlandóságot mutatott a kurd közösség alapvető jogainak elismerésére, a damaszkuszi vezetés szemszögéből pedig az jelentett elfogadható kompromisszumot, hogy a dokumentum nem kérdőjelezte meg Szíria területi egységét.[21] A megállapodás ugyanakkor a több esetben általánosító szövegezés miatt számos, a felek között alapvető érdekkülönbséget jelentő kérdést nyitva hagyott. Az SDF jövőbeni integrációjának módja, az autonóm közigazgatási intézmények jogállása, a szíriai kurd belbiztonsági erők jövője, az olaj- és földgázbevételek megosztása, valamint a hatáskörök pontos elhatárolása nem lett részletesen szabályozva. A felek ezeket a politikailag legérzékenyebb kérdéseket későbbi tárgyalásokra halasztották, ami lehetővé tette márciusban a sarkalatos kérdéseket mellőző megállapodás aláírását, egyben megalapozta a későbbi értelmezési vitákat is.

A megegyezés végrehajtását alapvetően negatívan befolyásolta a három nappal később, 2025. március 13-án megjelent, a szíriai átmeneti vezetés által elfogadott alkotmányos nyilatkozat *(Constitutional Declaration),* amely kijelölte az új politikai rendszer alapelveit, és egy egységes, oszthatatlan, centralizált szíriai állam létrehozását vetítette előre.[22] A dokumentum ugyan valamennyi szír állampolgár számára egyenlő jogokat ígért, azonban nem tartalmazott olyan alkotmányos garanciákat, amelyek biztosították volna a területi decentralizációt vagy az autonóm közigazgatási struktúrák fennmaradását.

A helyzetet tovább bonyolította, hogy 2025 márciusában súlyos erőszakhullám bontakozott ki Szíria alavita többségű tengerparti térségeiben. A március 6–10. között történt összecsapások során megközelítőleg 800, a kisebbséghez tartozó állampolgár vesztette életét. Az erőszakhoz a kormányhoz kötődő fegyveres erők és szövetséges milíciák, valamint a korábbi Aszad-rezsimhez kötődő fegyveres csoportok is kapcsolódtak. A történtek jelentősen erősítették a szíriai kisebbségek, így a kurdok új damaszkuszi vezetéssel szembeni bizalmatlanságát. A biztonságérzetet tovább rontották a drúz közösséget 2025. április 28. és május 4. között ért Szuvejda–Damaszkusz úton elkövetett atrocitások, amelynek során 100 fő életét vesztette, majd a Szuvejda térségében kibontakozó súlyos fegyveres összecsapások júliusban, amelyek következtében megközelítőleg 1700 fő vesztette életét a térségben. Mindez arra világított rá, hogy az új központi kormányzat – akár saját erőinek korlátozott ellenőrzése, akár a helyi fegyveres csoportok autonóm működése miatt – nem képes maradéktalanul garantálni az ország valamennyi közösségének biztonságát.[23]

A kialakult helyzet a szíriai kurd vezetés számára is fontos biztonságpolitikai tanulságokkal szolgált. Az alavita és drúz közösségeket ért erőszak megerősítette azt a percepciót,

---

[20] *The 10 March Agreement Between the SDF and Damascus: From Intentions to the Test of Implementation*. [online]. Forrás: Progress Center for Policies [2025. 01. 22.].

[21] Csicsmann 2025: 98–99.

[22] *Constitutional Declaration of the Syrian Arab Republic*. [online]. Forrás: constitutionnet.org [2025. 08. 06.].

[23] Aftandilian, Gregory: *Syrian Kurds Attempt to Maneuver Amid New Realities*. [online], 2025. 06. 27. Forrás: Arab Center Washington D.C. [2026. 08. 05.].

hogy saját fegyveres és intézményi struktúráik teljes feladása esetén a kurdok is kiszolgáltatottá válhatnak a központi hatalomnak vagy az annak ellenőrzésén kívül működő fegyveres szereplőknek. Ugyanakkor az is világossá vált, hogy az SDF és az autonóm intézményrendszer jelenlegi formájának fenntartása hosszú távon nem feltétlenül jelent reális lehetőséget. A kurd vezetés ezért rendkívül nehéz helyzetbe került: meg kellett őriznie a közösség biztonságát, miközben el kellett kerülnie a nyílt konfrontációt Damaszkusszal, ezért a márciusi megállapodást a pragmatikus együttműködés szellemében írták alá a központi kormányzattal.

A márciusi megállapodás végrehajtásának kudarca azonban nem csupán az alkotmányos nyilatkozatra és a kisebbségi közösségeket ért atrocitásokra vezethető vissza. A patthelyzet kialakulásának mélyebb oka az volt, hogy a felek kezdettől fogva eltérően értelmezték a megállapodás végső célját és az abban foglalt kötelezettségek politikai jelentőségét. Damaszkusz számára a megállapodás elsődlegesen a szíriai állami szuverenitás helyreállításának eszközét jelentette. Ezzel szemben a kurd vezetés a dokumentumot egy olyan politikai keretmegállapodásként értelmezte, amely lehetőséget biztosít egy decentralizált államszerkezet, illetve az Észak- és Kelet-Szíriában létrejött autonóm intézmények alkotmányos elismerésére. Ezen két, egymással szemben álló álláspont végül ellehetetlenítette a megállapodás érzékeny kérdéseinek kitárgyalását és végrehajtását.[24] A megállapodás végrehajtásának 2025. december 31-i határideje ennek következtében eredménytelenül zárult, és a felek közötti bizalom jelentősen meggyengült.

A kurdok helyzete Szíriában – Rodzsava vége, a 2026. januári fejlemények

A március 10-i egyezmény végrehajtásának elmaradása következtében 2026. január 6-án Aleppóban fegyveres összecsapások robbantak ki a központi kormányzat erői és az SDF között, elsősorban a város kurdok lakta negyedeiben. Aleppó a szíriai kurdok számára mindig is sajátos jelentőségű volt: nem tartozott Rodzsava területéhez, mégis szimbolikus és stratégiai szerepet töltött be a kurd politikai mozgalomban, miközben a kurd erők *de facto* ellenőrzést gyakoroltak a kurdok lakta városrészek felett.[25] A szíriai központi kormányzat ugyanakkor elérkezettnek látta az időt – valamint katonai kapacitásait – arra, hogy visszaszerezze az irányítást Aleppó felett, amely nem csupán szimbolikus jelentőségű, hanem az ország egyik legfontosabb gazdasági és logisztikai központja is. A kurd jelenlét fennmaradása a városban Damaszkusz szemében komoly biztonsági és politikai kockázatot jelentett, mivel precedenst teremthetett volna más kisebbségi közösségek számára is városi autonómiák kialakítására az ország különböző térségeiben. A konfliktus következményei azonnal érzékelhetők voltak: több tízezer kurd civil kényszerült elhagyni otthonát, a kurd politikai struktúrák gyakorlatilag megszűntek Aleppóban, és az SDF mozgástere jelentősen beszűkült. Az összecsapások különösen stratégiai objektumok

[24] Khalifa, Dareen – Bonsey, Noah: *An Opportunity for Calm in North-eastern Syria.* [online], 2026. 01. 30. Forrás: International Crisis Group [2026. 07. 28.].

[25] Kajjo, Sirwan: *The Fate of Two Kurdish Neighborhoods in Aleppo Could Determine Syria's Stability.* [online], 2026. 01. 08. Forrás: Middle East Forum [2026. 01. 10.].

és fogvatartási létesítmények környékén történtek, kiszabadítva ezzel számos, az Iszlám Államhoz köthető fogvatartottat, ami tovább erodálta a biztonsági helyzetet, és növelte a regionális instabilitás kockázatát.[26] A szíriai kormány erői végül január 10-én visszavették a teljes ellenőrzést a város felett, amit tűzszüneti megállapodás követett, megnyitva az utat egy politikai rendezési folyamat előtt. A felek megállapodtak az SDF fokozatos katonai integrációjáról és a kurd közigazgatási struktúrák részleges beépítéséről a központi intézményrendszerbe, amelynek eredményeként Rodzsava jelentős része a szíriai központi kormány fennhatósága alá került.[27] A központi kormányzat következetesen hangsúlyozta, hogy az aleppói konfliktus nem a kurd közösséggel, hanem az SDF-fel szemben állt fenn, ami bizonyítja, hogy Damaszkusz célja Aleppó visszafoglalása esetében az állami kontroll helyreállítása volt, nem az etnikai hovatartozás elleni küzdelem. A szíriai kurdok által ellenőrzött terület jelentős részének elcsatolása pedig egyértelműen jelezte: Damaszkusz nem kíván tartós autonóm zónákat eltűrni az országban.

Mindeközben a damaszkuszi vezetés igyekezett fenntartani a politikai párbeszéd látszatát, valamint együttműködési szándékáról biztosítani a szíriai kurdokat a további, nyílt konfrontáció elkerülése érdekében. Ebből kifolyólag 2026. január 16-án elnöki rendeletben ismerték el a szíriai kurdok állampolgársági, valamint kulturális jogait. Előbbi az 1962-es haszakai népszámlálásból kimaradó szíriai kurdok helyét hivatott rendezni az ország egységének részeként, amellyel a kormányzat igyekszik felszámolni a több mint hatvan éve fennálló, generációkon át öröklődő szíriai kurd állampolgársági problémát.[28] Mindemellett a rendelet állami nemzeti ünneppé nyilvánította a kurdok egyik legfontosabb ünnepét, a *newrozt*. Az ünnep az új év és a tavasz kezdetének jelölésén túl a kurdok számára a közös identitás, az ellenállás és a kulturális megmaradás egyik legfontosabb szimbóluma. Habár a központi kormány ezen gesztusa történelmi jelentőségűnek tekinthető, a kurd közösség egyes tagjai továbbra is bizalmatlanok, mivel a rendelet önmagában nem elegendő a felek közötti alapvető politikai és biztonsági nézeteltérések áthidalásához.[29]

A 13. számú elnöki rendelet kihirdetése jól példázza, hogy a damaszkuszi vezetés kész kompromisszumot kötni a szíriai kurd közösségeket ért történelmi sérelmek orvoslása érdekében, miközben továbbra is határozottan kiáll az egységes, centralizált államszerkezet kialakítása mellett. A rendelet egyúttal azt is egyértelművé teszi a szíriai kurdok számára, hogy miközben Damaszkusz elismeri őket a szíriai társadalom teljes jogú közösségeként, a területi decentralizáció és az autonóm intézményrendszer kialakítása továbbra sem képezi a felek közötti politikai kompromisszum részét.

---

[26] Pomeroy, Gabriela: *Thousands Flee Clashes Between Syrian Government and Kurdish Fighters in Aleppo.* [online], 2026. 01. 07. Forrás BBC [2026. 01. 16.].

[27] Christou, William: *Syrian Army Says It Will Renew Aleppo Attacks After Kurds Reject Ceasefire Terms.* [online], 2026. 01. 09. Forrás: The Guardian [2026. 01. 17.].

[28] Ezen lépés azt a kurd réteget érintette, amelynek nem szolgáltatta vissza az Aszad-rezsim az állampolgári jogaikat.

[29] McGee, Thomas: *Interim Syrian Government and the Legacy of Kurdish Statelessness – Finally Resolution and Justice?* [online], 2026. 04. 13. Forrás: Global Citizenship Observatory [2026. 08. 02.].

A szíriai kurdok nemzetközi és regionális mozgástere

A kurdkérdés – és ezen belül a szíriai kurdok helyzete – nem vizsgálható a regionális és nemzetközi szereplők befolyásának figyelembevétele nélkül. A kurdok helyzetét ugyanis az is meghatározza, hogy a regionális hatalmak saját biztonsági és geopolitikai érdekeik szempontjából miként viszonyulnak a kurd politikai önszerveződéshez. A szíriai kurdok helyzetének alakulásában ezért különösen fontos szerepet játszanak azok a külső szereplők, amelyek befolyásolják a Damaszkusszal folytatott tárgyalási pozíciójukat.

Törökország és Irán számára a szíriai kurd autonómia kérdése elsősorban nem Szíria belpolitikai problémájaként, hanem saját nemzetbiztonsági érdekeit közvetlenül érintő kérdésként jelenik meg.[30] Ankara alapvető érdeke, hogy a szíriai–török határ mentén ne jöjjön létre olyan, tartósan autonóm kurd politikai és katonai entitás, amely a Törökországban működő kurd fegyveres mozgalmakkal, mindenekelőtt a PKK-val akár szimbolikusan is együttműködhet. Egy, az iraki Kurdisztáni Régióhoz hasonló, intézményesített és területileg összefüggő autonómia kialakulását Ankara és Teherán is jelentős kockázatként értékelné.[31] Ebből kifolyólag mindkét regionális hatalom következetesen támogatja a centralizált szíriai államszerkezet létrehozását, valamint a kurd vezetésű biztonsági szervezetek Damaszkusz ellenőrzése alá történő integrációját.[32]

Az iraki álláspont ennél összetettebb és pragmatikusabb. Bagdad számára elsődleges szempont Szíria területi integritásának helyreállítása, a határ menti biztonság garantálása, valamint az, hogy a szíriai fejlemények ne destabilizálják Irakot. Az iraki kurd vezetés elsősorban a kurdok alapvető politikai, kulturális és biztonsági jogainak megőrzésére, valamint a Damaszkusz és a szíriai kurd vezetés közötti politikai kompromisszum előmozdítására irányul.

A szíriai kurdok helyzetének alakulásában az Egyesült Államok szerepe tekinthető a legjelentősebb külső tényezőnek. Washington a 2014 után kibontakozó, az Iszlám Állam elleni nemzetközi koalíció keretében stratégiai partnerséget alakított ki az SDF-fel, amely a terrorszervezet elleni szárazföldi műveletek egyik legfontosabb helyi partnerévé vált. Ez a partnerség hosszú időn keresztül hozzájárult ahhoz, hogy a szíriai kurdok jelentős területi és politikai pozíciókat építsenek ki Rodzsava területén. Az amerikai megközelítés azonban pragmatikus a szíriai kurdokat illetően: alapvetően nem a szíriai kurd függetlenség vagy egy önálló állami entitás létrehozásának támogatására épült. Washington elsődleges célja az Iszlám Állam elleni küzdelem, a terrorszervezet újjáéledésének megakadályozása, valamint a regionális stabilitás biztosítása volt egy helyi, a stabilitást

[30] Taspinar, Omer: *The US and the Kurds in the New Syria*. [online], 2025. 01. 10. Forrás: The Emirates Policy Center [2026. 08. 08.].

[31] Setiawati, Diana – Naranta, Enno Haya Gladya (2022): Erdogan's Foreign Policy Against Kurds in Syria: A Turkish Military and Law Enforcement Mechanism. *Law and Justice,* 7(1), 14–34.

[32] Megjegyzendő, hogy Ankara és a török kurdok között kötendő politikai kiegyezés 2024 végén új lendületet kapott. A PKK 2025 májusában bejelentette szervezeti struktúrájának feloszlatását és a fegyveres küzdelem lezárását Abdullah Öcalan, a PKK vezetőjének nyilatkozata után, amelyben a szervezetet a fegyveres harc befejezésére és feloszlására szólította fel. A folyamat célja a törökországi kurdkérdés politikai eszközökkel történő rendezése. 2026-ban a kiegyezés gyakorlati végrehajtása továbbra sem tekinthető lezártnak.

megteremteni hivatott szereplő közreműködésével.[33] Az Aszad-rezsim bukását követően az amerikai politikában ugyanakkor egyre nagyobb szerepet kapott az új damaszkuszi vezetéssel fenntartott politikai kapcsolat, Szíria stabilizációja, valamint nem elhanyagolható szempontként az amerikai befektetésösztönzés a megszilárduló állammal.[34] Ezzel párhuzamosan Washington az SDF és a damaszkuszi kormányzat közötti integrációs folyamatot is támogatta, miközben azt szorgalmazta, hogy Damaszkusz bizonyos fokú rugalmasságot tanúsítson a kurd követelésekkel szemben. Az amerikai álláspont ezért nem a teljes körű kurd autonómia támogatásaként, hanem a kurd önigazgatás bizonyos elemeinek egy egységes szíriai államon belüli megőrzéseként értelmezhető.[35]

A fentiek alapján megállapítható, hogy a regionális és nemzetközi környezet jelenleg nem kedvez a szíriai kurd autonómiatörekvéseknek. Habár az Egyesült Államok és az Európai Unió egyaránt támogatja a kurd közösség alapvető jogainak megőrzését, az Európai Unió nem rendelkezik olyan kikényszerítő eszközökkel, amelyekkel érdemben garantálhatná e törekvések fennmaradását. Az Egyesült Államok támogatása ezzel szemben korlátozott és feltételes: Washington kész támogatni a kurd jogok érvényesülését és a helyi önigazgatás bizonyos elemeinek fennmaradását, ugyanakkor nem olyan mértékben, amely akadályozná a Damaszkusszal való politikai együttműködését. Ennek eredményeképp a szíriai kurdoknak nincs olyan külső támogatójuk, amely politikai vagy akár katonai eszközökkel képes és hajlandó garantálni autonóm státuszának fennmaradását. A szíriai kurd vezetés kénytelen volt belátni, hogy az a történelmi pillanat, amely során a szíriai kurdok nemzetközi helyzete jelentősen megerősödött, elillant.

Konklúzió

A szíriai kurdok helyzete jelenleg lényegesen kedvezőtlenebb, mint az Iszlám Állam elleni küzdelem időszakában volt. Törökország és Irán alapvetően ellenzi egy tartósan autonóm szíriai kurd politikai entitás kialakulását, míg az Egyesült Államok a kurd önigazgatás bizonyos elemeit elfogadhatónak tartja, amennyiben azok nem veszélyeztetik a damaszkuszi központi hatalom megszilárdítását és az amerikai–szíriai kapcsolatok javítását. Noha a kurd politikai vezetés hagyományosan az Egyesült Államokat tekinti legfontosabb nemzetközi partnerének, Washington prioritásainak átalakulása tovább gyengítette a szíriai kurdok mozgásterét és tárgyalási pozícióit.

Aleppó elvesztése ebből a szempontból nem csupán katonai, hanem jelentős szimbolikus és politikai vereség a szíriai kurdok számára. A városban történtek azt üzenik, hogy a korábbi, háborús körülmények között kialakult autonóm modell fenntarthatatlan, amennyiben nincs mögötte erős nemzetközi garancia vagy jogilag rögzített állami megállapodás. A politikai mozgástér csökkenése mellett nőtt a kurdok Damaszkusszal szembeni bizalmatlansága, a politikai bizonytalanság, a belső instabilitás és a humanitárius

[33] Taspinar 2025.

[34] Rodgers, Winthrop M.: *What Recent Developments in Syria Mean for the Kurds.* [online], 2026. 02. 10. Forrás: Chatham House [2026. 08. 09.].

[35] Jagielski, Michał: *Special Report: U.S. Kurdish Policy in Syria.* [online], 2026. 04. 21. Forrás: Genocide Watch [2026. 08. 09.].

nyomás is. Ennek következtében a szíriai kurd vezetés nemzetközi mozgástere beszűkült, és a korábbi katonai partnerségekből fakadó politikai tőkét egyre inkább a Damaszkusszal folytatott tárgyalásokon kell intézményi garanciákra váltania. A jelenlegi helyzetben ezért a kurd stratégia megváltoztatása és a korábbi célkitűzések felülvizsgálata elengedhetetlen: a függetlenség vagy a teljes körű autonómia elérése a jelenlegi regionális és nemzetközi környezetben nem megvalósítható, ezzel szemben a kurd önigazgatás lehető legtöbb elemének megőrzésére és alkotmányos biztosítására kell törekedni a Damaszkusszal folytatott tárgyalások során.

Az elmúlt időszak eseményei jól mutatják, hogy a szíriai háború formálisan lezárt szakasza után is mély strukturális feszültségek maradtak fenn az ország határain belül, különösen a kisebbségek és a központi hatalom viszonyában. A 2010-es évek közepétől kialakult *status quo* a polgárháborús erőegyensúly terméke volt, nem pedig jogilag rögzített megállapodás. Ez a törékeny egyensúly 2026 elején felbomlott. A szíriai központi kormányzat érvényesítve akaratát erővel visszaszorította Rodzsava területét, ezzel jelezve az országban élő kisebbségeknek is, hogy Szíriából egy centralizált ország lesz, ahol nem tolerálják a kisebbségek autonómiatörekvéseit. A szíriai kurdok 2010-es évektől kezdődött meghatározó szerepe az ország alakításában, úgy tűnik, 2026 elején véget ért.

Felhasznált irodalom

Aftandilian, Gregory: *Syrian Kurds Attempt to Maneuver Amid New Realities.* [online], 2025. 06. 27. Forrás: Arab Center Washington D.C. [2026. 08. 05.].

Autonomous Administration of North and East Syria. [online]. Forrás: Syrian Democratic Council [2026. 07. 18.].

Christou, William: *Syrian Army Says It Will Renew Aleppo Attacks After Kurds Reject Ceasefire Terms.* [online], 2026. 01. 09. Forrás: The Guardian [2026. 01. 17.].

Constitutional Declaration of the Syrian Arab Republic. [online]. Forrás: constitutionnet.org [2025. 08. 06.].

Csicsmann László: *Aszad után a Közel-Kelet.* [online], 2025. 02. 25. Forrás: Országút [2026. 02. 10.].

Csicsmann László (2020): Nem állami szereplők a Közel-Keleten. Az észak–szíriai kurd autonómia (a Rodzsava) példája. *Nemzet és Biztonság,* 13(1), 4–23. Online: https://doi.org/10.32576/nb.2020.1.2

Csicsmann László (2025): A „damaszkuszi úton": a szíriai politikai átmenet geopolitikája és belső dinamikája az Aszad-rezsim bukását követően. *Külügyi Szemle,* 24(2), 93–113. Online: https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2025.2.6

Democratic Union Party (PYD). [online]. Forrás: Washington Kurdish Institute [2026. 08. 02.].

Hamdach, Widyane: *The Fall of Bashar al-Assad: Winners, Losers, and Challenges Ahead.* [online], 2025. 05. 07. Forrás: Georgetown Journal of International Affairs [2026. 01. 18.].

Jagielski, Michał: *Special Report: U.S. Kurdish Policy in Syria.* [online], 2026. 04. 21. Forrás: Genocide Watch [2026. 08. 09.].

Jongerden, Joost (2019): Governing Kurdistan: Self-Administration in the Kurdistan Regional Government in Iraq and the Democratic Federation of Northern Syria. *Ethnopolitics,* 18(1), 61–75. Online: https://doi.org/10.1080/17449057.2018.1525166

Kajjo, Sirwan: *The Case for Decentralization in Syria.* [online], 2025. 09. 09. Forrás: New Lines Institute for Strategy and Policy [2026. 02. 09].

Kajjo, Sirwan: *The Fate of Two Kurdish Neighborhoods in Aleppo Could Determine Syria's Stability.* [online], 2026. 01. 08. Forrás: Middle East Forum [2026. 01. 10.].

Khalifa, Dareen – Bonsey, Noah: *An Opportunity for Calm in North-eastern Syria.* [online], 2026. 01. 30. Forrás: International Crisis Group [2026. 07. 28.].

Knapp, Michael – Jongerden, Joost (2014): Communal Democracy. The Social Contract and Confederalism in Rojava. *Comparative Islamic Studies,* 10(1), 87–109. Online: https://doi.org/10.1558/cis.29642

Krajeski, Jenna (2015): What the Kurds Want. *Virginia Quarterly Review,* 91(4), 86–105. Online: https://www.vqronline.org/fall-2015/reporting/what-kurds-want

Lucente, Adam: *Syria's President Announces Deal to Integrate Kurdish-Led SDF into State Structure.* [online], 2025. 03. 10. Forrás: Al-Monitor, [2026. 07. 12.].

McGee, Thomas: *Interim Syrian Government and the Legacy of Kurdish Statelessness – Finally Resolution and Justice?* [online], 2026. 04. 13. Forrás: Global Citizenship Observatory [2026. 08. 02.].

Pomeroy, Gabriela: *Thousands Flee Clashes Between Syrian Government and Kurdish Fighters in Aleppo.* [online], 2026. 01. 07. Forrás BBC [2026. 01. 16.].

Rodgers, Winthrop M.: *What Recent Developments in Syria Mean for the Kurds.* [online], 2026. 02. 10. Forrás: Chatham House [2026. 08. 09.].

Setiawati, Diana – Naranta, Enno Haya Gladya (2022): Erdogan's Foreign Policy Against Kurds in Syria: A Turkish Military and Law Enforcement Mechanism. *Law and Justice,* 7(1), 14–34. Online: https://doi.org/10.23917/laj.v7i1.583

Suleiman, Ali Haj: *Syria in 2024: A Year That Changed Everything in a War-Torn Nation.* [online], 2025. 01. 02. Forrás: AlJazeera [2026. 01. 21.].

Syria. [online]. Forrás: Minority Rights Group [2026. 02. 09.].

Taspinar, Omer: *The US and the Kurds in the New Syria.* [online], 2025. 01. 10. Forrás: The Emirates Policy Center [2026. 08. 08.].

The 10 March Agreement Between the SDF and Damascus: From Intentions to the Test of Implementation. [online]. Forrás: Progress Center for Policies [2025. 01. 22.].